

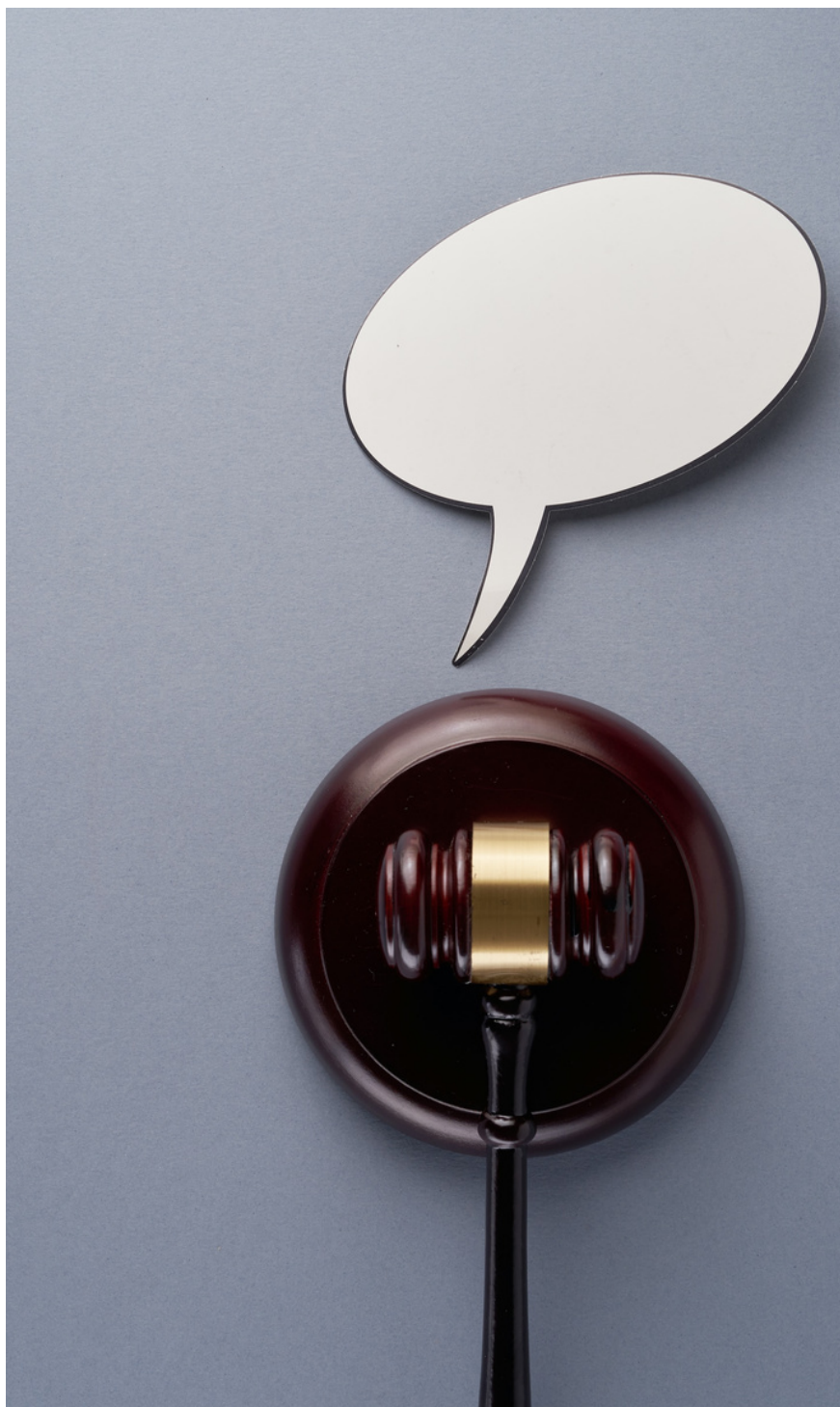


TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

21. april 2023

št. 7/2023



UVODNIK

CANKARJEVA NAGRADA

INTERVJU

MEDNARODNI PEN

PEN-KALO

DOGODKI

KNJIGA

ZGODILO SE JE

Oblaki nad Londonom

Ne samo polni sivega dežja, nad londonsko Olimpijo, kjer je potekal letošnji knjižni sejem, so se zgrnili tudi drugačni oblaki. V založništvu, ki je (tudi pri nas) iz pandemije izšlo kot zmagovalno, saj smo ljudje v stiski segli po knjigah, se je posel ustalil na številkah pred pandemijo, razvoj izdajateljstva pa gre z nebrzdano hitrostjo naprej v negotovo prihodnost.

Največ nemira povzročata obe platformi umetne inteligence, ChatGPT in Amazonova, ki so jo v javnosti predstavili prejšnji petek. Če ste se od zadnjega Tednika kaj poigrali z možnostmi platforme UI, ste lahko ugotovili, da sicer zmore marsikaj, ne more pa nadomestiti idej za zgodbe ali umetniškega izraza, ki je edinstven za vsakega književnika in književnico. A oblak je siv in grozeč, saj še ne vemo, kaj se bo usulo iz njega. Največja grožnja je obravnava avtorskih pravic, ki že v digitalnem okolju predstavljajo velik izziv, kaj šele v samo-učečem se okolju. Ko ChatGPT človek vpraša, kako lahko pomaga pri izdaji knjige, navaja predvsem analize števil in prodaje, ki lahko pripomorejo k urednikovi izbiri, torej naj bi bil urednik podaljšek algoritma.. Vedno bolj na udaru pa je delo prevajalcev, saj si mnogi tudi knjižni prevajalci že danes precej pomagajo z UI, kar so tudi prostodušno priznali. Nedvomno bo UI glavna tema naslednjega leta v vseh vidikih književnosti. Tehnologija lahko služi, lahko pa tudi odtuja, zato jo je treba jemati z zrnem soli.

O prevajanju v smislu dekolonizacije vzhodne Evrope smo sogovorniki pod vodstvom Olhe Mukhe iskali odgovore na vprašanje, kako smo se v Gruziji, Ukrajini in Sloveniji znašli po padcu Berlinskega zidu in kakšen je vpliv tako imenovanih premostitvenih jezikov pri prevajanju književnosti. Na panelu sta bila z menoj gruzijski pisatelj, prevajalec in predstavnik gruzijskih založnikov in knjigotržcev Ioane Pezuašvili in ukrajinsko-ameriška prevajalka Nina Murray. Izpostavili smo pomen neposrednih prevodov v ciljne jezike, omenili zbirko 100 slovanskih romanov, pomen prevajalskih delavnic, rezidenc in izmenjav ter nacionalnih politik. Gruzijška književnost je doživela trenutek slave, ko so bili častni gostje na Frankfurtškem knjižnem sejmu, mi ga še bomo. Ob omembi slovenskega nastopa letos, smo poželi bučen aplavz, seveda pa sem številno publiko povabila, naj poiščejo svoje slovensko knjižno delo ter se prijavijo na razpise JAKRS-ja.

V času razcveta svobode govora obstaja področje, ki smo ga v našem centru PEN že spoznali ob primeru Rudija Rizmana – tožbe proti javni udeležbi in kritičnim glasovom – SLAPP. V zaključnem delu sejma smo tako na odru v organizaciji Mednarodne zveze založnikov IPA nastopili govorci, ki smo se posvetili prav tej temi. Pravni svetovalec založbe Harper Collins ZK Simon Dowson-Collins in raziskovalni novinar Tom Burgis, ki je pri njih izdal knjigo Kleptopia – how dirty money is conquering the word (Kleptopija –

kako umazan denar osvaja svet) sta v razgovoru s publiko delila primer tožbe in grožnje utišanja, ki se je k sreči zaključil z zmago novinarja. Burgis v Kleptopiji (knjigo kar vidim na polici založbe Umco) razgali kriminalne oligarhske mreže, ki med Washingtonom, Moskvo, Kazahstanom in Kongom perejo biljone in goljufajo davkoplačevalce. Sledile so tožbe za astronomske odškodnine in to prav v Londonu, kjer so pravne storitve med najdražjimi na svetu, prisotne so bile osebne grožnje in ustrahovanja, a Tom je imel srečo, da mu je založnik stal ob strani in sta tožbo dobila. Za marsikaterega novinarja in pisca žal ni tako, marsikateri raje utigne in živi drugo življenje, javnost pa je deležna udobne potrošniške resnice ali peska v oči. V razgovoru, ki je sledil uvodnemu primeru, smo govorci spregovorili o primerih iz Slovenije, Tajske in Združenega kraljestva. Kot značilen primer takih tožb sem izpostavila slovenskega novinarja Primoža Cirmana in 46 nesmiselnih tožb proti njemu. Dalia Nasreddin, vodja za kampanje in pravnica iz Angleškega PEN-a je njegov primer poznala. Skupaj z dinamično publiko smo govorci prišli do zaključkov, da nočemo resnice bogatih in vplivnih, ki s SLAPP tožbami ustrahujejo novinarje, pisatelje in intelektualce. Nočemo ekonomske cenzure, ki vodi v samocenzuro. Tudi v Sloveniji se moramo boriti za boljše pravne predpise, ki bodo take zlorabe onemogočali.

Ob zaključku sejma je Kristenn Einarsson, predsednik odbora za svobodo govora pri IPA razglasil pet nominiranih založnikov za nagrado Prix Voltaire.

Osrednja gostja sejma je bila Ukrajina, ki je s številnimi dogodki dokumentirala in prikazala kulturno življenje v času vojne. Njihova volja in optimizem sta neomajna, čeprav vsi vidimo žalost, ki je naseljena globoko v njihovih dušah. Bolest izgube najdražjih, obup ob porušenih spomenikih kulturne dediščine in skrb za jutri. Ta občutek, ki ga ne more generirati nobena umetna inteligenca, lepo izražajo verzi Olhe Mukhe:

predstavlja si vlak
ki se plazi v tišini
na koncu sveta
luči ugasnjene
brez znakov življenja
saj luči te lahko stanejo življenja.

Nebo nad Londonom se je potopilo v temo, pred nami bodo kmalu jasni dnevi 55. Blejskega srečanja in podelitev Cankarjeve nagrade. Iskrene čestitke nominirancem in hvala ekipi žirantov, ki je opravila gigantsko delo.

Želim lep konec tedna in zanimivo noč knjige pred nami.
Vsak praznik knjige je praznik književnosti.

Tanja Tuma, predsednica SC PEN

CANKARJEVA NAGRADA 2023

20. aprila smo izvedeli, kdo so nominiranci za Cankarjevo nagrado.

Žirija v sestavi predsednik Ivan Verč in člani žirije Alenka Koron, Darja Pavlič, Alja Predan in Niko Grafenauer so v ožji izbor uvrstili Katjo Gorečan, Adriano Kuči, Mojco Kumerdej, Mirano Likar in Lada Kralja.

Katja Gorečan je nominirana za poetični roman Materinska knjižica, Adriana Kuči za roman Ime mi je Sarajevo, Mojca Kumerdej za kratke zgodbe Gluha soba, Mirana Likar za zgodbe zbrane v Ženski hiši in Lado Kralj za roman Ne bom se več drsal na bajerju.

Podelitev nagrade bo **7. maja v Cankarjevem domu na Vrhniki**.



Foto: Dnevnik, Bojan Velikonja

INTERVJU: LIDIJA GOLC

Lidija Golc se je rodila leta 1955. Izdala je šest pesniških zbirk. Sodelovala in tudi zmagovala je na natečajih, objavlja v Šolskih razgledih, Slovenščini v šoli, Vzgoji, Novicah, Mladiki, v zbornikih Rastje in Koroški koledar; njene pesmi so predstavili v Liričnem utrinku in oddaji Razkošje v glavi (Carmen L. Oven) na Radiu Ljubljana in v oddaji 100 frauen. slowenische literatur – 100 žensk. slovenska literatura, po celovškem radiu Agora. Lidija Golc je magistrica didaktike književnosti, poučuje v srednji šoli v Ljubljani, poročena in mati dveh odraslih otrok. Je članica Društva slovenskih pisateljev v Avstriji, Društva slovenskih pisateljev, Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, Slovenskega PEN-a.



Z Lidijo Golc se je pogovarjala Maja Ferjančič.

Foto: osebni arhiv

Dvanajst let ste poučevali na osnovni šoli, kasneje pa še sedemindvajset na Srednji šoli za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo. Leta 2019 ste prejeli nagrado RS za življenjsko delo na področju šolstva. Kakšen je vaš »recept« za delo z otroki in mladino?

Pedagoško delo me je zaznamovalo vsaj tako kot družina in umetnost, prvo prehaja v drugo in tretje ter se vrača v to trojnost. Delo v šoli je pogosto podcenjeno ali pa o njem sodi kdo, ki ga premalo pozna, ali pa meni, da poznavanje teme za govorjenje ali pisanje o njej ni potrebno. Vsekakor pedagoško delo, ki sem ga spoznavala po celi vertikali, cenim še bolj, kot sem ga, ko sem se zanj odločila. Med drugim sem v projektu PETRA uvajala računalnik v pouk slovenščine, kot soavtorica pisala učbenike in delovne zvezke, sodelovala na RIC-u v komisiji za poklicno maturo, spraševala na strokovnih izpitih, se s študenti poglobljala v učne ure, sodelovala pri seminarjih na različne slovenistične teme. Z veseljem sem v pouk vključevala filmsko vzgojo in pogovore o novih knjigah, pri čemer sem se celo življenje učila. Pripravljali smo proslave, recitale, publikacije. – Joj, receptov pa za življenje ni. Trudila sem se upoštevati posameznike kot osebnosti, njihovo trenutno izkušnjo, posebnosti skupine. Strogosti mi niso zamerili, kakor vidim sedaj, sem se pa naučila že na začetku našega druženja postaviti jasna pravila in jih najprej sama upoštevati. Na začetku profesure sem bila do sebe in slušateljev prezahtevna.

V kolikšni meri pa se današnja mladina zanima za koncepta človekovih pravic in svobode govora? Ali razumejo, da vse pravice niso večne in da so na drugi strani vedno tudi dolžnosti?

Ni situacije, dogodka, umetniškega dela, ob katerem ne bi bilo treba spodbujati opredeljevanja do življenjskih vprašanj, tudi do človekovih pravic, svobode govora, dolžnosti. A do posameznega problema se je dobro opredeljevati, ko zaživi pred nami, tedaj je treba skreniti od načrtanega programa in govoriti o aktualnem, akutnem. Nekateri potrebujejo dlje časa, da se vživijo v izmenjavo mnenj, potrebujejo varno okolje, da se odprejo. Včasih kakšen individualni pogovor odpre vprašanja, ki jih nisem bila pričakovala. Če se samo spomnim dolgega branja romana Maje Haderlap Angel pozabe. Dolgo branje pomeni, da smo ga od treh ur v tednu brali in komentirali dve uri. (Trajalo je dva meseca, v šoli sem oddala načrt dela in dobila petnajst izvodov knjig, ki so jih po koncu branja vrnil v šolsko knjižnico). Sodelovali so prav vsi, komentirali vedenje in govorjenje v družini, zunaj nje in v družbi. Pretreslo me je, da je ravno polovica oddelka šla pogledat dramatizacijo romana v Dramo, čeprav jim sama nisem mogla zagotoviti ogleda; da so potem lahko povedali, kako se nastopajoči protagonisti razlikujejo od tistih, upovedenih v romanu. Glede na vaše vprašanje lahko izpostavim dva spomina na te kratke ure: pogovora o pravici do samostojne izbire šolanja in teme samomora. Dijaka sta prebrala ustrezna odlomka, pogovor pa je bil povsem njihov. Pred predstavitvami tem smo se dogovorili, da o naših pogovorih ne bomo govorili nikomur, prav tako ne o samomoru, ki je tudi ena izstopajočih tem romana. Opredeljevali so se do prebranega in pripovedovali o svojih izkušnjah. Moram priznati, da so na koncu pogovore vodili sami, v zadnji klopi sem se samo čudila, česa vsega so sposobni. O dolžnostih pa sem se s posamezniki veliko pogovarjala tudi individualno, tako da so mi možnosti uporabe aplikacije Teams med pandemijo kar prav prišle.



Koroški kulturni dnevi, 2023

Lidija Golc, Daniel Mešnik, Marija Weber-Ogris, Martin Kuchling

Objavili ste šest pesniških zbirk. Kaj se trenutno pripravlja?

Pišem, odkar pomnim, leposlovje pa objavljam šele nekako od petdesetega leta: esejistiko, kratko prozo in liriko. Cobiss vestno beleži tudi strokovno literaturo. Pri pisanju sem počasna, veliko brišem in popravljam, dopolnjujem, iščem povezave. Strokovno pisanje ni mesto za liriziranja, le kakšne asociacije in metafore si lahko privoščiš. Vedno pa je zame pisanje intimno in odgovorno delo, ki ga potrebujem, da v sebi vzdržujem ravnovesje in se soočam z vsem, kar me doleti, odznotraj in odzunaj.

Šest zbirk sem že predstavljala po Sloveniji in na Koroškem, dve pa čakata na vrsto za izid pri dveh založbah; v dogovorih z založbama nisem ravno spretna, a tudi čakanje je doslej obrodilo knjižne objave. Medtem objavljam v revijah in pišem. Vesela sem, da so zbirke razprodane, vesela tudi odziva bralcev.

Posebnosti mojih zbirk: so ilustrirane, imajo spremne besede, pesmi pa imajo naslove polkrepko natisnjene v besedilih, saj se mi zdi naslavljanje nekako nasilno nad pesmijo, ki sama izpostavi naslov, kjer njej ustreza. Vse ilustratorje osebno poznam in cenim njihovo delo.

Močno ste povezani s Koroško in koroškimi Slovenci. Osemnajstega aprila 2023 so se zaključili Koroški kulturni dnevi v Ljubljani, pri organizaciji katerih aktivno sodelujete. Kako ste bili zadovoljni z obiskom prireditev?

Klub koroških Slovencev (KKS) v Ljubljani je bil ustanovljen po zboru koroških pregnancev v Sloveniji jeseni 1928 in od tedaj, z izjemo vojnih let, deluje neprekinjeno. Klubski predsedniki so bili Julij Felaher, Lovro Kuhar – Prežihov Voranc, Janko Kotnik, Janko Černut, Lojze Ude, Bogo Grafenauer, Stane Uršič in od leta 2003 Janez Stergar. Osnovni namen KKS je spodbujanje zanimanja za zgodovino in sodobni položaj zamejskih Slovencev ter posredovanje kulturnih izmenjav med zamejstvom in osrednjo Slovenijo. Organizirajo jih KKZ (Krščanska kulturna zveza, Celovec), SPZ (Slovenska prosvetna zveza, Celovec), DSAP-Lj. (Društvo slovensko-avstrijskega prijateljstva, Ljubljana) in KKS-Ljubljana. Prireditve podpirajo Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Veleposlaništvo Republike Avstrije v Ljubljani, Avstrijski kulturni forum v Ljubljani, Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani, Družba Moro & Kunst, Medex d.o.o., Posojilnica Bank ter Sienčnik. – Svoje prostore so nastopajočim letos gostoljubno nudili Galerija Družina, Slovenska matica, Slovenski center Pen, Mini Teater, Akademija za glasbo Univerze v Ljubljani ter Cankarjev dom. – Čeprav sem navedla veliko podatkov, pa moram poudariti, da brez navedene pomoči, natančnega načrtovanja, sodelovanja in usklajevanja organizacija KKD ne bi bila izvedljiva. Predstavniki vseh organizacij, mediji in nastopajoči nas spodbujajo k vzdrževanju in širjenju stikov, zaradi česar se prav vsem zahvaljujem.

Nobene vpisnice v organizacijo nisem podpisala formalno, v organizacijah želim aktivno sodelovati. Na Koroško me vežejo sorodstvene in prijateljske vezi, ki so vedno močnejše. Tudi vnaprej bi rada, da KKS presega meje in skrbi za (s)poznavanje in sodelovanje. Izhodišča sodelovanja so radovednost, želja po povezovanju in osebnih stikih, pogovor o problemih, pogled nanje z različnih zornih kotov, širjenje obzorij, izmenjava mnenj.

Z obiskom prireditev sem zadovoljna, letos sem celo presenečena nad njim, saj je imelo vseh enajst res raznolikih prireditev, od 22. 2. do 18. 4., veliko radovednih gledalcev. Hvaležna sem Slovenski matici, ki je poskrbela za snemanje nekaterih prireditev, kar je, razen kratkih, aktualnih in živahnih prireditev z možnostjo odziva publike, tudi vplivalo na večji obisk. Moram pripomniti: če je prireditev kratka, še ne pomeni, da niso potrebne nanjo skrbne priprave. Se pa ne spomnim, da bi morali doslej kdaj katero od iger ponoviti: letos je Društvo Srce iz Dobrle vasi s predstavo Butalci dopoldne dvakrat napolnilo dvorano Mini teatra.



Letno srečanje Društva slovenskih pisateljev v Avstriji (DSPA), 2021

Ste tudi aktivna članica Slovenskega centra PEN. Kako bi po vašem mnenju PEN kot organizacija še bolj pripomogel k svobodi ustvarjanja, demokraciji in miru? In tudi kako bi vsak izmed nas lahko pripomogel k boljšim medčloveškim odnosom?

Slovenski center PEN je bil ustanovljen leta 1926 na pobudo Janka Lavrina. Prvi predsednik Oton Župančič je zapisal: Cilj PEN-a je zbiranje pisateljev, gojenje medsebojne družabnosti, pisatelji naj pospešujejo mednarodno sodelovanje, prirejajo javna predavanja in umetniška srečanja. Že Župančič nam je naročil ustvarjalno sodelovanje, kakršnega je tudi sam živel. Če posežemo na primer v leto 1938, se spomnimo, da je močna delegacija nastopila na kongresu v Pragi (France Stele, F. Bevk, F. Koblar, Bratko Kreft, Fran Albreht, Pavel Golia). V Pragi je bila sprejeta resolucija, da se mora umetnine spoštovati, varovati kot skupno last človeštva, še posebej v vojni. A tedaj so na primer Slovenci na avstrijskem Koroškem po »anšlusu« izgubili vse jezikovne in manjšinske pravice. Pa ne le oni, tudi Slovenci v Italiji, in v Sloveniji prav tako. Svoboda ustvarjanja, demokracija in mir niso enkrat za vselej zagotovljeni, tudi kadar so težko priborjeni; vsak trenutek jih je treba preverjati, tehtati, na novo opredeljevati in zagotavljati. Če ostanem v istem letu, 1938: tedaj je Prežihov Voranc živel in delal v Parizu, Slovenski PEN ga je sprejel v članstvo in ga povezal s francoskim in mednarodnim. Nobena organizacija ne more delovati neusklajeno s svojimi članicami. PEN lahko pripomore k večji učinkovitosti s prav takim sodelovanjem in delovanjem, na kakršnega smo lahko ponosni sedaj. Kdor bere Novičnik in spremlja delo Slovenskega PEN-a vsaj v medijih, se zaveda soodgovornosti vsakega posameznika za temelje sveta. Bliža se letošnje srečanje na Bledu (med 16. in 18. majem v Hotelu Park), ena od rdečih niti je letos sprejemanje resnice, o tem v natečaju razmišljajo tudi srednješolci. S svojim delom PEN opozarja na vrednote, brez katerih svet lahko razpade. Predlagam pa, da ob vsaki priložnosti vsi, ne le PEN, opozarjamo na zavedanje korenin, iz katerih črpamo: le globoke korenine lahko omogočajo drevesu visoko rast in razgled do obzorja.

Naj se spomnim še enega pomembnega dejstva: Blejska srečanja spremljajo tudi literarni dogodki, sedaj se imenujejo Obrazi miru. Leta 2004 je tedanji predsednik Slovenskega PEN-a, Tone Peršak, spodbujal prizadevanja, da vsa PEN-ova srečanja spremljajo literarne prireditve, to so sedanji Obrazi miru. Na katerem od srečanj bi lahko zapel tudi rožanski trio Praprotnice. Prvi od njihovih albumov nosi naslov Upor, drugi Na poti (pesmi pregona, spominjanja, miru); pojejo folk, pop, gospel; protestniške pesmi s celega sveta interpretirajo v originalu. Kako bi s kako pesmijo, zapeto v živo, lahko počastili blejske goste, ki prihajajo z vsega sveta.

*

Tudi drugi del odgovora je preprost, izpostavila bom le eno težavo, ki me osebno vedno znova prizadene: neodzivnost. Pogosto se kdo ne odzove, ker mu je neprijetno, ker nima časa, ker se mu je težko izpostaviti, ker ne mara konflikta, ker je len. Koliko nespornostjo in upravičenim razočaranjem bi se izognili, če bi se odzvali s preprostim, a jasnim odgovorom, tudi če za naslovnika, po mnenju sporočevalca, ni prijeten. Nihče me ne bo prepričal, da neodzivnost živi le med posamezniki.

Prepoved KNJIGE: Tudi tišina ti ne pripada več

Dragi prijatelji,

"Tudi tišina ti ne pripada več" je zbirka esejev in člankov, ki je konec leta 2016 najprej izšla v Franciji pri založbi Actes Sud (zvočno knjigo bere Catherine Deneuve), nato pa je bila prevedena v več jezikov, med drugim v nemščino, grščino, švedščino, norveščino, romunščino, nizozemščino in italijanščino. Knjiga z naslovom, izposojenim od Seferisa, je v bistvu literarna knjiga in dobitnica italijanske nagrade Vicenza Padule. Besedila iz knjige so bila v Gradcu prirejena za gledališče, zdaj pa jih v Franciji prirejajo za opero.

Tukaj je nekaj vrstic iz sodne odločbe (ki jo je Višje sodišče 24. 11. 2022 že potrdilo) o knjigi v Turčiji:

"žali turške vojaške sile, obrekuje turško policijo in vojsko s trditvami, ki jih ni mogoče dokazati, bombardiranje Lice (leta 1993) primerja s Kristalno nočjo, obrekuje turške zapore, obtožuje in kriminalizira turško državo s trditvijo, da je država neusmiljena in diskriminatorna, žali turški narod s sprejemanjem t. i. armenskega genocida, člane terorističnih organizacij predstavlja kot nedolžne žrtve, ker molči o njihovih dejanjih, kar lahko v zapornikih povzroči sovraštvo in maščevalnost ter negativne odzive na osebe zapora"

Moj odgovor: V turški in tuji tisk pišem že od leta 1998 in noben moj članek še ni bil obravnavan na sodišču. Moje trditve so že dolgo dokazane in jih je celo priznala država, na voljo je več poročil, pričevanj in dokumentarnih filmov. Bila sem oproščena vseh obtožb, ki so mi bile izrečene, zgolj na podlagi dejstva, da sem bila v svetovalnem odboru Özgür Gündem (302. člen, "uničenje enotnosti države", skupaj s članstvom v teroristični organizaciji ter teroristično propagando) Moji članki so bili vloženi v spis kot "dokaz", nato je bil primer leta 2020 ponovno odprt zaradi ponavljajoče se propagande in se ponovno končal z oprostilno sodbo.

Prevod v kurdščino: Zapornik PKK in kurdski pesnik erdAgron (To je njegov psevdonim, njegovo uradno ime je Erdoğan Üçar, trenutno je v İzmirju 3Nolu T Tipi) je prevedel moj roman "Kamnita zgradba in drugi kraji" v kurdščino, ki je izšel pri založbi Aryen leta 2020. (Avahiya Keviri u En Din) Kot simbolično gesto solidarnosti sva se z založnikom odločila, da avtorske pravice knjige podariva političnim zapornikom, ki poskušajo objaviti svoja besedila. erdAgron je nadaljeval s prevajanjem mojega dela. Njegov prevod knjige Mesto v škrlatnem plašču so zaporniške oblasti najprej zaplenile. Nato zaporniške oblasti niso dovolile izdaje moje knjige esejev, sodni postopek pa se je končal z obsodbo knjige.

Vendar je v tem trenutku ogrožena več kot le knjiga. Ta odločitev sodišča je kazen za vse, ki kritizirajo državno nasilje, to je jasno. Razlagam pa tudi, da gre za poskus preprečiti vse solidarnostne akcije s političnimi zaporniki ter med turškimi in kurdske pisatelji.

To je dejanje zatiranja literature, ki prestopa meje!

Asli Erdogan



*Aslı Erdoğan (rojena 8. marca 1967) je turška pisateljica, avtorica, aktivistka za človekove pravice, kolumnistka za Özgür Gündem in prej za Radikal, nekdanja politična zapornica.

Haiti: Mednarodni PEN in PEN Haiti obsojata umor novinarja Dumeskyja Kersanta

19. april: Mednarodni PEN in PEN Haiti sta globoko zaskrbljena zaradi vse večjega nasilja v mestih, kot je Port-au-Prince, glavno mesto Haitija. Umor in ugrabitev več ljudi v zadnjih dneh, med njimi tudi novinarja, kažeta na pomanjkanje pravne države. Nujno se je treba spoprijeti z nevarnimi varnostnimi razmerami in odgovorne privedi pred sodišče.

Po podatkih, ki jih je objavila spletna agencija AlterPresse, je med četrtkom, 13., in nedeljo, 16. aprila 2023, na območju metropole Port-au-Prince v Haitiju prišlo do nasilnega vala umorov in ugrabitev. Mladega novinarja Dumeskyja Kersanta so v zgodnjih nedeljskih urah ubili strelci, medtem ko je poročal o nasilju tolpe v občini Carrefour v zahodnem delu Haitija.

"Poslabšanje svobode izražanja je posledica države, ki je v demokratičnem zatonu. Haitijci so pokazali pogum in hrabrost v boju za zaščito osnovnih človekovih pravic. Danes obsojamo in obžalujemo umor novinarja Dumeskyja Kersanta ter ponovno pozivamo k miru na Haitiju in ponovni vzpostavitvi pravne države," je dejala Ma Thida, predsednica odbora Pisatelji v zaporu pri Mednarodnem združenju PEN.

Dumesky Kersaint je delal za radio Télé INUREP in njegovo stran na Facebooku, kjer je poročal o demonstracijah, ki so jih organizirale različne družbene skupine. "Obsojamo vzdušje dopuščanja in spodbujanja nasilja, ki je privedlo do smrti novinarja," je sporočilo Nacionalno združenje haitijskih medijev (ANMH).

"Od leta 2022 smo bili priča povečanju števila primerov nasilja in umorov novinarjev. To je dokaz, da je haitijska država izčrpala vso svojo moč, gospodarstvo pa je v popolnem deficitu, razen kadar mora zatreti prebivalstvo. Napadi na novinarje, ki opravljajo svoje delo, pomenijo premikanje problema, je dejal Ethson Otilien, generalni sekretar organizacije PEN Haiti.

Po predhodnih podatkih je bil Kersaint priča kaznivemu dejanju, ubila pa sta ga dva neznana moška. Od leta 2022 je bilo na Haitiju med opravljanjem svojega dela ubitih najmanj pet novinarjev.

Mednarodni PEN in PEN Haiti obsojata Kersaintov umor in pozivata državo, naj razišče zločin, ugotovi, ali je bil ta povezan z njegovim poklicem, ter zagotovi, da bodo odgovorni identificirani in privedeni pred sodišče.

ALENKA KOŽELJ

Odlomek iz zgodbe Plameni (srednjeveški triptih)

Zakaj si v mojo posteljo položil njo? Zakaj je tvoja vsevedna, vsemogočna roka pograbila njeno voljno, nepopolno telo, to mehko zablodo, kdaj v svoji neprecenljivi modrosti in neskončni dobrotljivosti si si utegnil vzeti čas za to, da si vzel te ude, ta ozek pas, ta nekoliko previjugast hrbet, ki za kanec preveč spominja na kačo, in jo položil poleg mene, ko bi lahko tu namesto nje ležal kdor koli ali kar koli? V davnih, pozabljenih dneh, ko so mi kače še kaj pomenile, bi trznil, se mogoče odmaknil od nje, jo morda celo zbudil in zbrcal iz postelje, zdaj pa ležim poleg te tako večno mlade, tako večno zemeljske pojave in gledam, kako se vijuga na njenem tilniku počasi dviga in spušča, dviga in spušča. Kača diha. Naj diha. Tudi njo si naredil za nekaj in to zdaj je.



Foto: osebni arhiv

Alenka Koželj se je rodila leta 1980 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskovala v Spodnji Idriji, leta 1995 pa se je vpisala na Gimnazijo Poljane v Ljubljani, kjer je leta 1999 maturirala in se vpisala na študij francoskega jezika in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Leta 2011 je magistrirala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani z magistrskim delom Razvoj religiozne simbolike v francoskem srednjeveškem romanu 12. in 13. stoletja. Leta 2019 je na Filozofski fakulteti tudi doktorirala z nalogo Kulturnofilozofski kontekst francoskih romanov o Graalu v 12. in 13. stoletju. Istega leta je pri založbi Mladinska knjiga tudi izšel njen literarni prvenec, zbirka kratkih zgodb Lovilci sanj. Literarne prispevke je med drugim objavila v revijah Literatura, Sodobnost, Apokalipsa, Mentor in Otočje, recenzije pa v Pogledih in Apokalipsi. Je članica uredništva revije Apokalipsa, kjer ureja rubriko Kritika. Živi in dela v Ljubljani kot pisateljica in prevajalka.

Spoštovani!

Obveščamo vas, da je na strani španskega Ministrstva za kulturo in šport že objavljen razpis za **finančno pomoč za prevajanje v tuje jezike za leto 2023**.

Razpisni pogoji so objavljeni na spletni strani ministrstva (<https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/catalogo/becas-ayudas-y-subvenciones/ayudas-y-subvenciones/libro/fomento-traduccion-lenguas-extranjeras.html>), kjer lahko med drugim najdete tudi dokument s pogostimi vprašanji:

<https://www.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:bddbdef9-8d6a-47aa-8886-f8ee80f62dea/2023-ingles-faq-en.pdf>

Rok za prijavo je 22.5.2023 ob 14. uri.

Poetikonov pesniški večer

27. april ob 19. uri
Center za poezijo Tomaža Šalamuna

Svojo poezijo bodo brali:

Cvetka Bevc
Ivan Dobnik
Glorjana Veber
Matej Krajnc
Mihael Lajlar
Uroš Marolt
Lara Gobec
Marija Krumpak
Breda Jelen Sobočan
Stojan Špegel
Tjaž Mihelič
Blaž Božič

V a b i l o

V sredo, 26. aprila, ob 18. uri
vas vabimo na Društvo slovenskih pisateljev (Tomšičeva 12,
Ljubljana)

na literarno-pogovorno popoldne

s slovensko-češko pesnico, prozaistko in znanstvenico
Alenko Jensterle Doležal.

Z njo se bo pogovarjala Neža Vilhelm
o njenem odnosu do jezika, pomenu jezika v poeziji, vlogi
poezije v današnjem svetu in o vlogi žensk – pesnic v
slovenski pesniški tradiciji.

Društvo slovenskih pisateljev



Metka Zupančič

TISTO NEUSTAVLJIVO

Ženska, izgubljena in hkrati vsa iz sebe. Ki si je nočem izmišljevati, a jo bom vseeno sestavila iz različnih kosov, da bo, kar smo vsi, vagabundi, odvrženi na nove celine, za kar smo morda tudi prosili, izgnani v pravem trenutku, usoda nas je varovala, mi pa smo mislili, da nas je preklela, vodila nas je, mi pa smo mislili, da smo izgubljeni.

In ko se je že zdelo, da je zdaj veliko bolje, veliko več miru v srcu in v državi tudi, ne več eni sami, temveč razcepljeni na več držav, tedaj je oni Tam prišel zavzet tisti Tu. In okoli tega spora, presajenega v te dežele, v srce moškega, in predvsem v srce ženske, okoli tega spora se je hotela splesti pripoved, izkrčila si je stezo z besedami, ki so prihajale hitro, skoraj same od sebe, in odpirale vrata v to nesluteno pot v preteklost, v skrite reči, malokrat videne prej. Tisto neustavljivo je bil obisk – pa ne prav dolg.

VEČ

DIALOGI: ASSANGE

13. april 2023



Pred 13 leti je Julian Assange objavil videoposnetek, na katerem ameriške sile streljajo na iraške civiliste, vključno z otroki. Zdaj mu zaradi objave grozi do 175 let zapora.

O Assangeu Mojca Drčar Murko, Vasilka Sancin, Uroš Lipušček in Milena Šmit.

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 7/2023

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo
Odgovorna urednica: Tanja Tuma
Glavna urednica: Maja Ferjančič
Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: april 2023
Kraj: Ljubljana
ISSN 2784-7586
Tednik je vpisan v razvid medijev
pod zaporedno številko 2525.

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA
<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: Eskay Lim